

Zgodbe iz naročja Vrš

ali kako so učasih živeli na Blejski Dobravi, Kočni in Lipcah

Vsi živimo pod istim nebom, pa nimamo istega horizonta ...

Današnjemu življenju dajejo naše korenine skrivnosten lesk in dragoceno patino ... Sedemdeset, osemdeset, devetdeset let za družbo ni prav veliko, za Zemljo še manj, za človeka in vsak rod posebej pa ogromno. To je življenjska pot kar štirih generacij, ki lahko zaupajo svojim naslednikom izkušnje, navade in razvade, poti in stranpoti, uspehe in neuspehe, sreče in nesreče, veselje in žalost, navdušenje in razočaranja, ljubezen, sovrašтво, prijateljstvo, sosedstvo, dobroto in skopost, rojstva in smrti, neverjetno mavrico sončnih in senčnih dni, ki sestavljajo sleherno življenjsko zgodbo.

Da je mozaik popoln, je treba morje kamenčkov, belih in črnih, a ker življenje ni samo črno – belo, je pred nami na izbiri cela paleta živo pisanih, svetlih in manj svetlih spominov, da se ne bi pozabili, da bi se iz njih mi vsi tudi kaj naučili, da bi tudi v drugih budili spomine in z njimi bogatili to življenje, ta čudež, s katerim puščamo za seboj sledi, dejanja in zapuščino prihodnjim rodovom. Kako bogata je, bo presojala prihodnost, pa tudi od nas je odvisno, kako in koliko bomo pripravljene povedati.

Vas Blejska Dobrava živi že 750 let in več, zato bi bilo škoda, da o njej ne bi spregovorili ljudje, ki so ji dajali ton in dušo, ki so ji namenili in krojili življenje. Trdne vaše korenine ji je dajala tradicija mnogih rodov, kmečka miselnost, če ne kar trma, polje, gozd, živina in kasneje tovarna in poskusi turizma in ne nazadnje kultura in cerkev, ki so zaznamovali življenje vasi ob vznožju Vrš pod budnim očesom večnega Stola in kamnite babe nad Poljanami.

Ne vem, kdaj je najlepša, pozimi in spomladi, ko se odene v čudovito belino, pozimi bleščéčo, spomladi pa nežno dišečo in zeleno, ko je vas kot eno samo ogromno cvetoče drevo, poleti, ko žari v rumenih tonih žitnih polj, jesen pa pozlati vse njene breze in lipe, ki krasijo okolico in dajejo ton veliko mlajšemu, lepemu, 73 – letnemu gručastemu naselju Lipce na prvi savski terasi, ali na tretji, kjer se beli v črni zelenini gozdov tretje naselje te krajevne skupnosti, Kočna. Naselje je kot dolgo korito, ki pod nadzorom okamnele babe napaja življenje na Poljanah, kot naselju tudi pravimo. Vas in vsako naselje posebej imajo svoj čar, svojo neponovljivost, svoje majhne in velike skrivnosti, svoje zgodbe in svoje ljudi, s katerimi in o katerih bo tekla beseda v teh zapisih. Če so bili nekateri člani raziskovalne skupine ob prvem vabilu skeptični, je že drugi sestanek navrgel toliko neznanega in presenetljivega, da se nadejamo dobrih in bogatih zgodb. Nestrpnost in zavzetost v iskanju že skoraj pozabljenega obeta dobro bero za mlajše

rodove, ki bodo začeto delo dopolnjevali in nadaljevali.

Kočna in zlasti Lipce sta premladi naselji, da bi pripovedovali zgodbe, polne zgodovinskih in etnoloških značilnosti in posebnosti, zato nam bosta svoje življenje odstirali skozi bolj ali manj osebne zgodbe. Nekatero domačije, ki jih prevzemajo mlajši rodovi, so že pognale globlje korenine, druge jih še iščejo.

Zgodba dobravske strani je drugačna. Stara imena govorijo o večstoletnih koreninah, zato jih bodo veseli zlasti strokovnjaki, kot zgodovinarji, etnologi in sploh raziskovalci.

Poraja se mi primerjava z Ameriko in priseljenci: Dobra je prvotna dežela, Lipce in Kočna pa novi svet, ki šele ustvarja svojo zgodovino in tako krajevni skupnosti Blejska Dobra prinaša dodano vrednost. Koliko je ta opazna, je odvisno od obeh svetov. Morda bo ta knjižica pripomogla k boljšemu poznavanju, spoznavanju in razumevanju.

Spomini so dragoceni za vsakogar; tistega, ki jih odgrinja, in tistega, ki jim prisluhne. Včasih se bo zdelo, da so to tako majhne in osebne drobtinice, da bi jih bolj veljalo ohraniti zase. Pa ni tako. Vsaka zase naravnost ali med vrsticami odkriva trenutke nekega časa, navade, odnose med ljudmi ali samo barvo tistih dni, ki so brezpogojno mimo. In ker so neponovljivi, so pomembni in enkratni, zato vzbujajo zanimanje in radovednost. Njihov pomen je tudi v tem, da so lahko sprožilo potopljenim spominom v bralcih teh preprostih zapisov. In tu je ključ k obojestranskemu zadovoljstvu: tistega, ki piše, in tistega, ki bere. Morda bo prav zaradi teh krhkih pripovedi današnja zgodba z dobravske strani še bogatejša in zato tudi nepozabna.

In še nekaj boste opazili: spomini moških in žensk se razlikujejo po vsebini, pomenu, načinu čustvovanja in doživljanja. Tudi to je korak dalje k medsebojnemu poslušanju in razumevanju. Želim si, da ne bi delali prehitrih zaključkov s krilatico »brez veze« ...

In komu je namenjena?

Vsem generacijam. Najbolj se je bodo razveselili najstarejši, veterani, ki bodo verjetno najbolj kritični do nje, zanimiva bo tudi baby boom generaciji, ker bo najpomembnejša med pripovedovalci, generacija X bo kmalu posegla po njej in dodala že kaj svojega, generacija Y pa za to še ne najde časa in ji je tako zbiranje bolj ali manj »teženje ta starih«. A brez skrbi, tudi njo bo začela zanimati preteklost. Če ne prej takrat, ko bo ugotovila, da ne velja skozi življenje preveč hiteti, ker je to hkrati hitenje proti neizbežnemu koncu.

Torej draga bralka, spoštovani bralec, potopita se z nami v naš in vaš čas in ne bodita prehuda sodnika vsem, ki so bili pripravljeni odpreti svojo dušo in srce in ju ovekovečiti v tej drobni knjižici, ki je po svojem sporočilu vse prej kot majhna. Vam, ki ste jo pomagali kakorkoli soustvarjati, pa največja ZAHVALA!

Štefanija Muhar